

Přehled rozmístění lokalit vybraných k opravě povodňových škod v korytě Merty.

Povodí Moravy ,s.p.

MERTA, SOBOTÍN – OPRAVA KORYTA TOKU ř. km 4,220 – 5,614

OBJEDNATEL

Ing. **Vratislav Běhal**

Technický dozor staveb, projekční činnost
SAFETY PRO s.r.o., Olomouc

ZHOTOVITEL

Doc. RNDr. **Bohumír LOJKÁSEK**, CSc.
Korunní 74, 709 00 Ostrava – Mariánské Hory

Mgr. **Šárka CIMALOVÁ**, Ph.D.
Katedra biologie a ekologie PŘF Ostravské univerzity

Červenec 2021

ÚVOD

Biologický průzkum zájmového úseku koryta řeky Merty byl proveden na základě objednávky projektanta dne 2. 7. 2021.

Jeho předmětem bylo zjištění druhové skladby organismů, které jsou svým výskytem trvale nebo pravidelně vázány na vodní prostředí a břehy lokalit, v nichž budou probíhat zásahy přímo do omývaného dna nebo navazujících břehů. Během průzkumu byl kladen důraz zejména na zjištění přímé nebo potenciálně možné přítomnosti jedinců, kteří náleží mezi zvláště chráněné druhy (ZCHD) živých organismů ČR a mohli by být během stavebních prací v souvislosti s realizací záměru, nebo v jeho důsledku, vystaveni fyzickému ohrožení, případně biotop jejich výskytu byl mohl být významně negativně narušen.

1. VYMEZENÍ ÚZEMÍ

Zájmovým územím pro provedení průzkumu byl úsek řeky Merta vymezen profily v ř. km 4,200 – 5,700. Místopisně se jedná přibližně o úsek od ústí Klepáčovského potoka 1500 m proti proudu říčky v katastrálním území Sobotín, v okrese Šumperk, v Olomouckém kraji.

2. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O ZÁMĚRU INVESTORA

Základní údaje, popis současného stavu

V zájmovém úseku koryta toku Merta po povodních 06/2020 došlo ke vzniku nátrží, usazení nánosů, poškození kamenných dlažeb a břehového opevnění. Cílem oprav na uvedeném úseku je obnovení plné funkčnosti koryta toku, které bude zajišťovat plynulé a bezpečné odvedení povrchových vod a stabilitu koryta toku.

V úseku se nachází náletové dřeviny a mnoho doprovodných dřevin o vyšším průměru kmene zasahujících do průtočného profilu koryta. Pro přehlednost byla zpracována příloha Inventarizace zeleně. Navrženou opravou koryta dojde k obnovení plné funkčnosti koryta do stavu, který bude zajišťovat plynulé a bezpečné odvedení povrchových vod a stabilitu koryta toku. Na určených poškozených místech v korytě toku bude provedena oprava opevnění koryta a objektů na toku. Při realizaci stavby nedojde ke kácení cílových dřevin. Budou odstraněny náletové dřeviny a pařezy, které zasahují do úprav koryta.

Celkový popis stavby, stavební řešení, stavební objekty

- SO 01 – oprava podemletého PB opevnění u pozemku parc.č. 847
- SO 02 – oprava LB opevnění a vyčištění koryta v blízkosti prahu č.1
- SO 03 – oprava LB a PB opevnění v blízkosti prahu č.2,3 a oprava LB opevnění u prahu č. 4
- SO 04 – oprava LB a PB nátrží a opevnění v blízkosti prahu č.5
- SO 05 – oprava PB nátrží a opevnění u pozemku parc.č. 516/2 a 470/5
- SO 06 – oprava LB a PB opevnění u pozemku parc.č. 1823
- SO 07 – oprava LB a PB opevnění a nátrží u pozemku parc.č. 398/1

SO 01 – oprava podemletého PB opevnění u pozemku parc.č. 847

V úseku bude provedena oprava stávajícího podemletého PB opevnění v délce 8 m. V rámci opravy bude provedena stabilizace dna a svahů do výšky 1,5 m nad dno pomocí přírodě blízké kamenné rovnaniny s vyklínováním o min. hmotnosti zrna 200 kg. Je uvažováno s přeskládáním stávajících kamenů v rozsahu 30 %. Rovnanina bude uložena na podsyp tl. 100 mm ze štěrkodrtě fr. 16-32 mm. Ukončení rovnaniny v patě svahu bude provedeno kamennou patkou–záhozem o hmotnosti kamene 200-500 kg s urovnáním líce a vyklínováním. Opevnění bude plynule navázáno na okolní stávající opevnění.

SO 02 – oprava LB opevnění a vyčištění koryta v blízkosti prahu č.1

V úseku bude od stávající kamenné zdi provedena oprava rozplaveného LB opevnění po vyústění soustředěné povrchové vody do toku Merta v délce 20,0 m. V rámci opravy bude provedena stabilizace dna a svahů do výšky 1,5 m nad dno pomocí přírodě blízké kamenné rovnaniny s vyklínováním o min. hmotnosti zrna 200 kg. Je uvažováno s přeskládáním stávajících kamenů v rozsahu 30 %. Rovnanina bude uložena na podsyp tl. 100 mm ze štěrkodrtě fr. 16-32 mm. Ukončení rovnaniny v patě svahu bude provedeno kamennou patkou–záhozem o hmotnosti kamene 200-500 kg s urovnáním líce a vyklínováním. Opevnění bude plynule navázáno na stávající kamennou zeď. V předmětném úseku bude provedeno kácení náletových dřevin a dalších dřevin nacházejících se v průtočném profilu či bezprostředně na břehové hraně. Odstranění dřevin je provedeno v souladu se zpracovanou inventarizací dřevin s ohledem na danou perspektivu jedinců.

Dále bude provedeno opevnění dna vývaru pod prahem č.1 v délce 4 m. Opevnění bude provedeno kamenem o hmotnosti 200-500 kg a uzavře se lomovým kamenem ukládaným na sucho na štět. V tomto místě bude provedena oprava LB opevnění v délce 4 m nad prahem č.1. V rámci opravy opevnění bude provedena stabilizace dna a svahů do výšky 1,0 m nad dno pomocí přírodě blízké kamenné rovnaniny s vyklínováním o min. hmotnosti kamene 200 kg. Je uvažováno s přeskládáním stávajících kamenů v rozsahu 50 %. Rovnanina bude uložena na podsyp tl. 100 mm ze štěrkodrtě fr. 16-32 mm. Ukončení rovnaniny v patě svahu bude provedeno kamennou patkou–záhozem o hmotnosti zrna 200-500 kg s urovnáním líce a vyklínováním. Opevnění bude plynule navázáno na stávající opevnění. Navázání opevnění na stávající terén bude provedeno zpětným zahrnutím vytěžené zeminy a s provedením osetí.

SO 03 – oprava LB a PB opevnění v blízkosti prahu č.2,3 a oprava LB opevnění u prahu č.4

V úseku bude provedena oprava opevnění koryta toku v blízkosti prahů a opevnění vývaru pod prahem č.3 v délce 4,0 m. Opevnění dna vývaru bude provedeno kamenem o hmotnosti 200-500 kg a uzavře se lomovým kamenem ukládaným na sucho na štět. Oprava LB opevnění koryta toku, v blízkosti prahu č.2, bude v délce 17,0 m provedena stabilizací dna a svahů do výšky 1,0 m nad dno pomocí přírodě blízké kamenné rovnaniny s vyklínováním o min. hmotnosti kamene 200 kg. S přeskládáním stávajících kamenů se neuvažuje. Rovnanina bude uložena na podsyp tl. 100 mm ze štěrkodrtě fr. 16-32 mm. Ukončení rovnaniny v patě svahu bude provedeno kamennou patkou–záhozem o hmotnosti zrna 200-500 kg s urovnáním líce a vyklínováním. Opevnění bude plynule navázáno na stávající kamennou zeď a stávající opevnění. Stejný způsob opravy LB i PB opevnění bude i v místě prahu č.3. Celková délka LB opevnění bude 7,0 m a délka PB opevnění 23,5 m. V tomto místě se uvažuje s přeskládáním stávajících kamenů v rozsahu 30 %. Stejný způsob opravy LB opevnění bude i v místě prahu č.4. Celková délka LB opevnění bude 19,0 m. V tomto místě se uvažuje s přeskládáním stávajících kamenů v rozsahu 30 %.

SO 04 – oprava LB a PB nátrží a opevnění v blízkosti prahu č.5

V úseku bude v blízkosti prahu č.5 provedena oprava nátrží a stávajícího podezletého LB opevnění v délce 8,0 m a PB opevnění v délce 8,0 m. Dále v rámci SO 04 bude provedeno opevnění dna vývaru pod prahem č.5 v délce 4,0 m. Opevnění bude provedeno kamenem o hmotnosti 200-500 kg a uzavře se lomovým kamenem ukládaným na sucho na štět. V rámci oprav opevnění budou výtrže doplněny zeminou a bude provedena stabilizace dna a svahů do výšky 1,0 m nad dno pomocí přírodě blízké kamenné rovinaniny s vyklínováním o min. hmotnosti kamene 200 kg. Je uvažováno s přeskládáním stávajících kamenů v rozsahu 30 %. Rovnanina bude uložena na podsyp tl. 100 mm ze štěrku fr. 16-32 mm. Ukončení rovinaniny v patě svahu bude provedeno kamennou patkou–záhozem o hmotnosti zrna 200-500 kg s urovnáním líce a vyklínováním. Opevnění bude plynule navázáno na okolní stávající opevnění.

SO 05 – oprava PB nátrží a opevnění u pozemku parc.č. 516/2 a 470/5

V úseku bude provedena oprava nátrží a stávajícího podezletého PB opevnění v celkové délce 20,5 m. V rámci oprav budou nátrže doplněny zeminou a bude provedena stabilizace dna a svahů do výšky 1,0 m nad dno pomocí přírodě blízké kamenné rovinaniny s vyklínováním o min. hmotnosti kamene 200 kg. Je uvažováno s přeskládáním stávajících kamenů v rozsahu 30 %. Rovnanina bude uložena na podsyp tl. 100 mm ze štěrku fr. 16-32 mm. Ukončení rovinaniny v patě svahu bude provedeno kamennou patkou–záhozem o hmotnosti zrna 200-500 kg s urovnáním líce a vyklínováním. Opevnění bude plynule navázáno na okolní stávající opevnění.

SO 06 – oprava LB a PB opevnění u pozemku parc.č. 1823

V úseku SO 06 bude provedena oprava rozplaveného LB i PB opevnění v celkové délce 100 m (50 m LB, 50 m PB). V rámci oprav bude provedena stabilizace dna a svahů do výšky 1,0 m nad dno pomocí přírodě blízké kamenné rovinaniny s vyklínováním o min. hmotnosti kamene 200 kg. Je uvažováno s přeskládáním stávajících kamenů v rozsahu 10 %. Rovnanina bude uložena na podsyp tl. 100 mm ze štěrku fr. 16-32 mm. Ukončení rovinaniny v patě svahu bude provedeno kamennou patkou–záhozem o

hmotnosti zrna 200-500 kg s urovnáním líce a vyklínováním. Nové opevnění bude plynule navázáno na okolní stávající opevnění.

Stávající výust odvodnění příkopu na předmětném úseku bude zachována. Pod výustí bude provedeno opevnění kynety z kamenné dlažby do betonu a bude navázáno na rovinaninu svahu a bude navazovat na opevnění mostu.

V předmětném úseku bude provedeno kácení náletových dřevin a dalších dřevin nacházejících se v průtočném profilu či bezprostředně na břehové hraně. Odstranění dřevin je provedeno v souladu se zpracovanou inventarizací dřevin s ohledem na danou perspektivu jedinců.

SO 07 – oprava LB a PB opevnění a nátrží u pozemku parc.č. 398/1

V úseku bude provedena oprava nátrží PB v délce 31,0 m a oprava rozplaveného LB opevnění v celkové délce 46,0 m. V rámci oprav bude provedena stabilizace dna a svahů do výšky 1,0 m nad dno pomocí přírodě blízké kamenné rovinaniny s vyklínováním o min. hmotnosti kamene 200 kg. Je uvažováno s přeskládáním záhozu v rozsahu 10 %. Rovnanina bude uložena na podsyp tl. 100 mm ze šterkodrtě fr. 16-32 mm. Ukončení rovinaniny v patě svahu bude provedeno kamennou patkou–záhozem o hmotnosti zrna 200-500 kg s urovnáním líce a vyklínováním. Opevnění bude plynule navázáno na stávající kamennou zeď přes přibližně 5 m dlouhou rovinaninu zpevněnou betonem.

V předmětném úseku bude provedeno kácení náletových dřevin a dalších dřevin nacházejících se v průtočném profilu či bezprostředně na břehové hraně. Odstranění dřevin je provedeno v souladu se zpracovanou inventarizací dřevin s ohledem na danou perspektivu jedinců.

Obecně platí předpoklad, že stavební činnost v jednotlivých SO bude probíhat za trvalého průtoku vody v korytě. Při provádění oprav bude provedeno převedení vody částečným zajišťováním koryta. Stěna jímky bude tvořena pomocí pytlů a vaků naplněných pískem, vyskládané podél opravovaného úseku přibližně do poloviny šířky koryta dle lokálních podmínek.

3. CHARAKTERISTIKA STANOVIŠTNÍCH PODMÍNEK

Zájmový úsek vodního koryta byl v minulosti v téměř celé trase upraven v podélném i příčném směru. Úseky bez úprav jsou relativně krátké a posuzovaný záměr se těchto lokalit prakticky přímo nedotýká. Ve většině trasy, i přes přítomnost

více objektů prahů o různé výšce, je, kromě dolní části zájmového úseku, patrná vysoká míra renaturalizačních procesů ve dně toku, kde velikostní struktura a distribuce zrnitostních frakcí se blíží přirozenému stavu.

Vodní prostředí zájmového úseku má relativně vysoký sklon a zachovává si v celé trase bystřinné proudění s peřejnatými úseky. V korytě nejsou vytvořeny významnější tůň. Úkrytová kapacita vodního koryta je poměrně vysoká ve vodním i terestrickém prostředí (mimo kolmých opěrných kamenných zdí) a představuje pro zástupce druhů původní biocenózy dobré habituální podmínky. Omývaná šířka dna koryta Merty byla v době průzkumu proměnlivá v rozsahu 5 – 9 m. Hloubka vody mimo vývary prahů byla v rozmezí 0,1 – 0,4 m.

Kromě nejnižší položeného kanalizovaného úseku (Příloha Obr.4) říční koryto v zájmovém úseku plní roli funkčního liniového biocentra a selektivně prostupného biokoridoru lokálního významu ve vodní i terestrické části.

Velmi hodnotnou součástí vodního koryta a navazujících břehů je, ve většině zájmové trasy alespoň jednostranný a korunově zapojený, břehový porost autochtonních dřevin, který vodní hladinu z velké části zastiňuje.

Aktuálně se podél toku Merty vyskytují se střídavou dominancí taxony blízké potenciální přirozené vegetaci. Například habr obecný (*Carpinus betulus*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), střemcha obecná (*Prunus padus*), jako je javor klen a mléč (*Acer pseudoplatanus*, *A. platanooides*). V keřovém patře se ojediněle objevuje světlomilná líska obecná (*Corylus avellana*) a ostružiník (*Rubus* sp.). Bylinné patro zájmového úseku však není vyvinuto zcela typicky.

V podrostu bylinného patra rostou diagnostické druhy vegetace, pitulník horský (*Galeobdolon montanum*), pryskyřník kosmatý (*Ranunculus lanuginosus*), bršlice kozí brada (*Aegopodium podagraria*). Náplavy v korytě porůstá dominantní chrastice rákosovitá (*Phalaris arundinacea*). Břehy jsou v menší míře pomístně lemovány invazní křídlatkou japonskou (*Reynoutria japonica*).

4. METODIKA

Zoologický průzkum

S ohledem na charakter záměru byl biologický průzkum zaměřen zejména na zjištění přítomnosti zástupců vodní a semiakvatické fauny říčního koryta, jejichž jedinci by mohli být realizací záměru negativně dotčeni. Druhová skladba ichtyofauny, včetně mihulí, byla zjišťována pomocí elektrolovu. Hnízdění možnosti

ptáků a podmínky pro výskyt obojživelníků a plazů byly zjišťovány zevrubným průzkumem celého zájmového úseku.

V rámci průzkumu byly prohlédnuty všechny dřeviny, které se nacházejí v přímé blízkosti jednotlivých SO, aby mohlo být posouzeno jejich případné aktuální využívání faunou bezobratlých i obratlovců. Konkrétně se jednalo o posouzení přítomnosti rozsáhlých trouchnivějících částí kmenů, nebo přítomnost dutin, které by mohly být využívány ptáky ke hnízdění nebo netopýry k dennímu úkrytu.

Botanický průzkum

V rámci terénního šetření byl zaznamenán jednak soupis nalezených taxonů cévnatých rostlin, jednak byla provedena klasifikace rostlinných společenstev na základě jarního aspektu. Rostlinný materiál byl určován podle Klíče ke květeně České republiky KAPLANA (2019) a rovněž nomenklatura taxonů odpovídá stejnému zdroji. Kategorie vzácných taxonů jsou posuzovány dle publikace GRULICHA (2012) a vyhlášky č. 395/1992 Sb. Status nepůvodních taxonů je uveden podle PYŠKA et al. (2012). Vegetační jednotky odpovídají klasifikaci dle kompendia Vegetace České republiky (CHYTRÝ 2011, 2013).

5. VÝSLEDKY PRŮZKUMU

Zoologie

Výsledky zoologického průzkumu jsou souhrnně uvedeny pro celý zájmový úsek Merty v délce 1700 m s výjimkou distribuce ZCHD ryb, jejichž výskyt v podélném profilu je prostorově blíže specifikován.

Raci a mlži

V zájmovém úseku Merty během průzkumu nebyl zjištěn výskyt raka říčního (*Astacus astacus*). Habitální podmínky kamenitého dna, zejména vysoká rychlost proudu, nevyhovují nárokům jedinců velkých mlžů. Tato skutečnost byla potvrzena i v rámci dříve provedených průzkumů v níže položených úsecích vodního koryta.

Mihulovci a ryby

Řeka Merta v zájmovém úseku nemá vhodné podmínky pro výskyt mihulí. Hlavní příčinou je absence vhodných, a pro vývoj larválních jedinců nezbytných, hlinitopísčitých sedimentů.

Posuzovaný úsek Merty je aktuálně obýván společenstvem dvou druhů ryb, které jsou jejími původními obyvateli a byli zjištěni i při aktuálním průzkumu. Jedná se o početně bohatou a věkově přirozeně strukturovanou populaci **vranky pruhoploutvé** (*Cottus poecilopus*) a průměrně početnou populaci pstruha obecného (*Salmo trutta*). Pstruh je v zájmovém úseku zastoupen převážně juvenilními jedinci do

celkové délky 220 mm. Jedná se tedy o ryby věkové kategorie 1 – 2+. K rybímu osídlení Merty lze v souhrnu konstatovat, že se jedná o biologicky cenné společenstvo s výskytem zvláště chráněného druhu fauny ČR, v kategorii druhy ohrožené.

Obojživelníci

V době průzkumu v zájmovém úseku nebyl pozorován výskyt obojživelníků. Tato skutečnost byla očekávaným zjištěním, neboť hydrologické a hydraulické podmínky ve vodním korytě nevyhovují dané skupině obratlovců jejich nárokům na rozmnožování ani lov potravy. V bezprostředně navazující nivě nelze vyloučit ojedinělý výskyt žab, pravděpodobně skokana hnědého (*Rana ridibunda*), jehož jedinci vlhké prostředí podél vodních toků využívají v době dlouhodobých bezesrážkových období jako refugium.

Plazi

V posuzovaném úseku během průzkumů nebyl zjištěn výskyt semiakvatických plazů, i když příležitostný výskyt užovky obojkové (*Natrix natrix*) v nejvýše položených a osluněných lokalitách břehů během teplé části roku nelze vyloučit. Obecně je však zájmový úsek pro hady a ještěrky málo atraktivní pro jeho zastínění ve střední části (Příloha, Obr.3), a vysokou rychlost proudící vody.

Ptáci

Nelze vyloučit, že hodnocený úsek může být příležitostným lovištěm ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*), i když jeho jedinci nebyli během průzkumu pozorováni. V zájmovém úseku se nenachází vhodné biotopy, které by mohly být ledňáčkem využívány k hnízdění v rámci záměru poškozeny nebo zničeny. Vzhledem k situování zájmového úseku nelze vyloučit, že koryto řeky může být příležitostným lovištěm čápa černého (*Ciconia nigra*), i když ani ten nebyl během průzkumu pozorován. Během průzkumu byl naopak opakovaně pozorován výskyt skorce vodního (*Cinclus cinclus*) a konipasa horského (*Motacila cinerea*). V doprovodném porostu byla na několika místech zaznamenána přítomnost pěnice černohlavé (*Sylvia atricapilla*). V souvislosti s lokalizací předpokládaných zásahů do dna vodního koryta a jeho břehů lze předpokládat, že během realizace záměru nedojde k narušení hnízdišť nebo fyzickému ohrožení některého ze zvláště chráněných ani jiných druhů ptáků.

Savci

V hodnoceném úseku řeky nebyly přímo zjištěny (překvapivě) žádné pobytové znaky vydry říční (*Lutra lutra*).

Rovněž pobytové znaky bobra evropského (*Castor fiber*) či jiného ZCHD savce, nebyly v zájmovém úseku toku zaznamenány.

Dílčí souhrn výsledků průzkumu

Na základě aktuálního terénního šetření je možné konstatovat, že při realizaci záměru v zájmovém úseku koryta Merty, včetně navazujících břehů, budou fyzicky ohroženi jedinci a dotčen biotop jednoho ze zvláště chráněných druhů fauny, a to vranky pruhoploutvé. Pro ni bude nutné žádat o výjimku z ochranných podmínek podle § 56, odstavce 1 a 2 zákona č. 114/1992 Sb, konkrétně o výjimku ze zákazu ji rušit, zraňovat a poškozovat její biotop.

Botanika

Fytogeografické členění a klima

Podle regionálně-fytogeografického členění ČR leží zájmové území ve fytogeografickém podokresu 73b – Hanušovická vrchovina, která je součástí okresu Hanušovicko-rychlebská vrchovina a náleží fytogeografickému obvodu Českomoravské mezofytikum (SKALICKÝ, 1988). Z pohledu klimatických poměrů patří území chladné oblasti CH3 dle Mapy klimatických oblastí vytvořené z dat Ústavu geoniky AV ČR (Mapový server Geoportal CENIA, 2010-2019).

Rekonstrukce potenciální přirozené vegetace

Na lokalitě je v zájmovém úseku přirozenou vegetací bučina s kyčelnicí devítilistou (*Dentario enneaphylli-Fagetum*) (NEUHÄUSLOVÁ 1998), dnes řazena k tzv. eutrofním bučinám asociace *Mercuriali perennis-Fagetum sylvaticae* či mezotrofním bučinám asociace *Galio odorati-Fagetum sylvaticae* (CHYTRÝ et al. 2013). Tento typ vegetace bývá obvykle tvořen jen stromovým a bylinným patrem s dominancí buku (*Fagus sylvatica*) a příměsí javoru klenu (*Acer pseudoplatanus*), jasanu ztepilého (*Fraxinus excelsior*), jedle bělokoré (*Abies alba*) a smrku ztepilého (*Picea abies*). V souvisle zapojeném bylinném patře se vyskytuje kyčelnice devítilistá (*Dentaria enneaphyllos*) jako diferenciální druh, dále kyčelnice žláznatá (*Dentaria bulbifera*), papratka samičí (*Athyrium filix-femina*), kaprad' samec (*Dryopteris filix-mas*), pitulník horský (*Galeobdolon montanum*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), šťavel kyselý (*Oxalis acetosella*), starček vejčitý (*Senecio ovatus*) a další. Keřové a mechové patro je pouze fragmentární nebo zcela chybí.

Aktuální vegetace a floristická skladba

V aktuální skladbě podél zájmového úseku koryta Merty se vyskytují se střídavou dominancí taxony dubohabřin, blízké potenciální přirozené vegetaci. Například habr obecný (*Carpinus betulus*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), včetně náročnějších dřevin, jako je javor klen a mléč (*Acer pseudoplatanus*, *A. platanoides*). V keřovém patře se

ojediněle objevuje světlomilná líska obecná (*Corylus avellana*) a ostružiník (*Rubus* sp.). Bylinné patro však není zcela typicky vyvinuto.

Tok aktuálně lemují vegetace se skladbou potočních ptačincových olšin (*Stellario nemorum-Alnetum glutinosae*), v níž nacházíme dominantní olši lepkavou (*Alnus glutinosa*) s příměsí jasanu ztepilého (*Fraxinus excelsior*) a střemchy obecné (*Prunus padus*). V podrostu bylinného patra rostou diagnostické druhy této vegetace, pitulník horský (*Galeobdolon montanum*), pryskyřník kosmatý (*Ranunculus lanuginosus*), bršlice kozí brada (*Aegopodium podagraria*).

Náplavy v korytě porůstá dominantní chrastice rákosovitá (*Phalaris arundinacea*), která určuje charakter pořičních rákosin (*Rorippo-Phalaridetum arundinaceae*).

Břehy toku jsou lemovány na několika místech silně invazní křídlatkou japonskou (*Reynoutria japonica*). Ohledně vzácných druhů rostlin, na břehu Merty se v remízku při silnici lokálně vyskytuje bledule jarní (*Leucojum vernum*), která je řazena k C3 – ohroženým taxonům a zároveň je zákonem chráněná ve stejné kategorii. Co se týká původu populace, jde zřejmě o zplanělé jedince uniklé z okolních zahrad.

Přehled zjištěných druhů rostlin zájmového území

Dřeviny včetně semenáčků:

Acer pseudoplatanus – javor klen

Acer platanooides – javor mléč

Alnus glutinosa – olše lepkavá

Carpinus betulus – habr obecný

Corylus avellana – líska obecná

Fraxinus excelsior – jasan ztepilý

Picea abies – jedle bělokorá

Prunus padus – střemcha obecná

Quercus robur – dub letní

Rubus sp. – ostružiník

Salix caprea – vrba jíva

Salix euxina – vrba křehká

Sambucus nigra – bez černý

Sorbus aucuparia – jeřáb ptačí

Tilia cordata – lípa srdčitá

Ulmus glabra – jilm drsný

Byliny:

Aegopodium podagraria – bršlice kozí noha

Anemone nemorosa – sasanka hajní

Arctium lappa – lopuch větší
Calamagrostis epigejos – třtina křovištní
Chelidonium majus – vlaštovičník větší
Chrysosplenium alternifolium – mokřýš střídavolistý
Dactylis glomerata – srha laločnatá
Ficaria verna subsp. *verna* – orsej jarní pravý
Galeobdolon montanum – pitulník horský
Glechoma hederacea – popenec břečťanovitý
Lathraea squamaria – podbílek šupinatý
Lythrum salicaria – kyprej vrbice
Petasites hybridus – devětsil lékařský
Phalaris arundinacea – chrastice rákosovitá
Poa nemoralis – lipnice hajní
Ranunculus lanuginosus – pryskyřník kosmatý
Reynoutria japonica – křídlatka japonská (druh silně invazní)
Scrophularia nodosa – krtičník hlíznatý
Taraxacum sect. *Taraxacum* – pampeliška
Urtica dioica – kopřiva dvoudomá

6. PŘEDPOKLÁDANÉ VLIVY ZÁMĚRU NA ZÁJMY OCHRANY PŘÍRODY

Vliv na faunu

Z výsledku provedeného biologického průzkumu je zřejmé, že při všech zásazích do vodního prostředí za určitých okolností může dojít k přímému fyzickému ohrožení jedinců vyskytujících se druhů ryb.

Jde rovněž o zákal vody, který nastane při hloubení spár pro obnovu pat opěrných zdí a kamenné rovnániny a opravy prahů ve dně toku, kdy budou uvolňovány vysoké koncentrace jílovitých částic. Tato skutečnost by mohla za nízkých průtoků vody znamenat ohrožení vývojových stádií ryb a jejich případný úhyn, pokud by zákal vznikl v době inkubace jiker v rané fázi jejich ontogenetického vývoje po jejich vykulení, v úseku řádově stovky metrů pod dolním okrajem pracoviště. V rámci realizace záměru proto musí být vytvořeny takové podmínky, aby jeho negativní dopad na dotčenou biocenózu byl minimalizován. Z posouzení podkladů navrhovaného technologického postupu lze vyvodit, že po ukončení stavby v korytě nedojde ke změnám, které by mohly ze střednědobého a dlouhodobého hlediska významně negativně ovlivnit biotopové podmínky v dotčených částech vodního koryta, nebo zhoršit tamní odtokové poměry.

V rámci průzkumu byla věnována mimořádná pozornost dřevinám určeným ke kácení. Na základě výsledku zevrubných šetření kmenů stromů, které budou odstraněny při opravách břehového opevnění lze potvrdit, že žádný z nich nemá dutiny, které by mohly sloužit ke hnízdění ptáků, nebo jako úkryty netopýrů a mohly by být záměrem nevratně zničeny.

Vliv na vegetaci

V důsledku stavby bude na několika kratších úsecích břehů Merty částečně narušen zápoj břehové dřevinné vegetace. Vykáceny budou většinou dřeviny nízkého stáří a běžné skladby. Během stavby dojde rovněž k narušení bylinného břehového krytu, v jehož důsledku může dojít k dalšímu rozšíření křídlatky japonské, která se vyskytuje v zájmovém území i v níže položených úsecích v intravilánu obce.

Vliv na ekologickou funkci toku

Z posouzení podkladů navrhovaného technologického postupu při realizaci záměru lze vyvodit, že po ukončení stavby v korytě nedojde k takovým změnám, které by mohly ze střednědobého a dlouhodobého hlediska významně negativně ovlivnit biotopové podmínky v dotčených částech vodního koryta, nebo zhoršit jeho obousměrnou migrační prostupnost. Naopak, po zkušenostech z jiných podobných zásahů lze očekávat, že po prvním „vysokém“ průtoku vody se poměry v korytě vrátí do stavu blízkého současným poměrům.

Vliv na krajinný ráz

Posuzovaný záměr lze z širšího krajinářského hlediska chápat v kontextu s osídlenou krajinou dolního a horního úseku zájmového úseku jako nevýznamný, z větší části bodový, který postihne v 7 lokalitách celkově cca 12 % délky paty obou břehů. V daném případě je prioritováno hledisko nutnosti převedení vysokých průtoků vody, k němuž má přispět i provedení posuzovaného záměru.

8. OPATŘENÍ K MINIMALIZACI VLIVŮ ZÁMĚRU NA DOTČENOU BIOCIENÓZU

Obecně platí, že zemní práce mimo koryto je nutné omezit na nezbytné minimum a omezit tak narušení břehové vegetace, zejména stromového patra, lemující koryto toku v horní a střední, přírodě blízké části. Dřeviny tvoří přirozené zpevnění břehů a jejich odstraněním dojde k rychlejší erozi. Je žádoucí, aby během terénních prací byl využit lokální materiál a na úpravy nebyla dovážena zemina z jiných lokalit.

Termín a postup provádění prací ve vodním prostředí

Jelikož zájmový úsek říčky Merty byl na základě biologického průzkumu shledán biologicky cenným biotopem ZCH druhu ryby, je nezbytné, aby práce ve vodním

prostředí byly zahájeny mimo období jejího rozmnožování a raného vývoje juvenilních stádií. V daném případě doporučuji, aby zahájení zemních prací v omývané části vodního koryta proběhlo v období od 1. 8. do 31. 3.

Správným postupem se v daném případě rozumí striktní provádění prací v patě opevňovaných břehů v jímkách. V nich je možné práce provádět dále již nezávisle na ročním období.

Další opatření

- V čase maximálně 48 hod před zahájením prací ve vodě bude nutné provést záchranný odlov ryb a jejich transfer mimo lokality jejich ohrožení stavebními pracemi. V případě jedinců vranky by měl být cíl transferu vybrán v úseku Merty nejméně 300 m nad nejvyš položeným dílčím pracovištěm. Ostatní ryby mohou být vysazeny do jakékoli lokality určené hospodářem ČRS MO Šumperk.
- Upozorňuji, že prací ve vodním prostředí se rozumí i pojezd mechanismů v omývané části koryta při těžbě sedimentů, opravách prahů a případné další činnosti, takže odlov ryb by musel proběhnout i před vjezdem mechanismů do říčního koryta.
- V případě oprav úseků vodního koryta s poškozeným opevněním břehů kamennou rovinou doporučuji, aby vodou omývané části rovnaniny byly prostorově strukturované, bez vyklínování a umožňovaly úkryt ryb v době vysokých vodních průtoků. Tuto úpravu doporučuji do výšky nejméně 0,5 m nad kótu nivelety dna.
- Doporučuji, aby opevnění dna těžkými kamennými prvky bylo provedeno rovněž bez detailního vyklínování tak, aby mezi balvany byly mezery o rozměrech nad 50 mm a rovněž umožnily ukrývání juvenilních stádií pstruha obecného a jedinců všech věkových kategorií vranky.

9. ZÁVĚR

Provedeným průzkumem bylo zjištěno, že zájmový úsek říčního koryta byl vybrán k navrženým opravám logicky, a to i ve vztahu k opravě koryta Merty směrem k ústí do Desné. K opravě vybrané části břehového opevnění, zejména vybrané části kamenných zdí, jsou v iniciační i pokročilé fázi závažného poškození. Neprovedení oprav by proto v budoucnosti vyžadovalo zásahy významně rozsáhlejší, viz Příloha. Na studovaném úseku toku a nivy Merty byla aktuálně zaznamenána zejména společenstva bučin s kyčelnicí devítilistou a potočních ptačincových olšin. Skladba vegetace je poměrně chudá, vyjma střední části málo zapojená s lokálním výskytem invazní křídlatky japonské. Je zřejmé, že zásahem bude narušena již rozvolněná vegetace, která je tvořena regionálně relativně hojnými taxony.

Současně platí, že tento úsek Merty je obýván druhově chudším, ale přirozeně pestrým a z biologického hlediska cenným společenstvem organismů vázaných svým trvalým výskytem přímo na vodní prostředí a jeho doprovodný porost.

Z uvedených důvodů je nutné, aby posuzovaný záměr byl realizován za podmínek uvedených v kapitole 8 této zprávy tak, aby došlo k souladu v naplnění veřejného zájmu ochrany majetku a zájmu ochrany jedinců, populace i biotopu zvláště chráněného druhu fauny. Lze totiž očekávat, že pouze při akceptování navržených opatření, záměr nebude příčinou zhoršení stávající vysoké úrovně ekologicko-stabilizační funkce střední a horní části zájmového úseku potočního koryta a úzké nivy, dlouhodobě významně nenaruší biotop ani jedince a populace ZCHD organismů zájmového území a nebude tak v přímém konfliktu s chráněnými zájmy ochrany přírody a krajiny.

Literatura

GRULICH, V. 2012: Red List of vascular plants of the Czech Republic: 3rd edition, Preslia, 84, 3, pp. 631-645, ISSN 0032-7786.

CHYTRÝ, M., KUČERA, T., KOČÍ, M., GRULICH, V. & LUSTYK, P. (eds) (2010): Katalog biotopů České republiky. 2. vydání. AOPK ČR, Praha.

CHYTRÝ, M. (ed.) 2011: Vegetace ČR 3. Vodní a mokřadní vegetace. Acad., Praha.

CHYTRÝ, M. (ed.) 2013: Vegetace ČR 4. Lesní a křovinná vegetace. Acad., Praha.

KAPLAN, Z. DANIHELKA, J., CHRTEK J. jun. et al. (eds) 2019: Klíč ke květeně České republiky. Ed. 2. Academia, Praha.

NEUHÄUSLOVÁ, Z., 1998: Mapa potenciální přirozené vegetace ČR. Acad., Praha.

PYŠEK, P., DANIHELKA, J., SÁDLO ET AL. 2012: Catalogue of alien plants of the Czech Republic (2nd edition): checklist update, taxonomic diversity and invasion patterns, Preslia, 84, 3, pp. 155-255.

SKALICKÝ, V. 1988: Regionálně fytogeografické členění. In: Hejný S. & Slavík B. (eds.) Květena ČSR, 1: 103-121. Academia, Praha.

VYHLÁŠKA č. 395/1992 Sb. ve znění vyhlášky č. 175/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

VYHLÁŠKA č. 395/1992 Sb. ve znění vyhlášky č. 175/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Elektronické zdroje

Mapový server Geoportal CENIA, 2010-2019: [online]. Update 2021, [cit. 2021-06-05]. Dostupné z < <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map> >.

Fotodokumentace Obr.1a Obr. 2. v Příloze

Ostravici 19. 7. 2021

Bohumír Lojkásek

Příloha

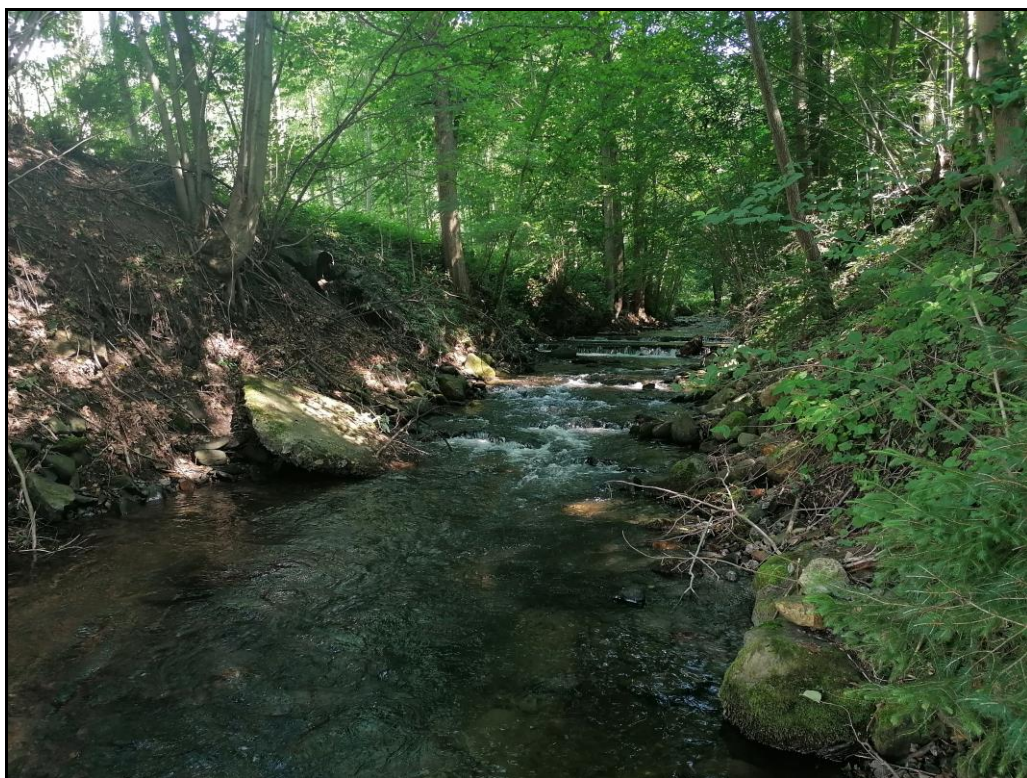
Obr 1. Lokalita předpokládaného opevnění břehu v zastavěné části Sobotína.

Autor: Komárková A.

Obr. 2. Narušení pravobřežního břehového opevnění vybraného k provedení opravy

Autor: Komárková A.

Obr. 3. Přírodě blízký úsek koryta Merty ve střední části zájmové trasy
Autor B.Lojkásek

Obr. 4 Kanalizovaný úsek koryta Merty v dolní části zájmové trasy.
Autor B.Lojkásek